

บทคัดย่อ

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล¹

รายงานวิจัยชิ้นนี้อธิบายความขัดแย้งทางเมืองไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ผ่านการวิเคราะห์พลังต่อต้านอดีตนายกทักษิณและรัฐบาลตัวแทน (nominee government) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) และประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (oral history) ของผู้นำและผู้สนับสนุนขบวนการต่อต้านทักษิณจำนวน 100 คนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด งานชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าในช่วงเริ่มต้นขบวนการฯ ประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่หลากหลาย โดยเฉพาะในด้านยุทธศาสตร์เชิงอุดมการณ์ (ideological strategy) อันมี 3 กลุ่มหลักคือ กลุ่มอนุรักษนิยมเหนียวแน่น (Unswerving conservatives: UC) กลุ่มเสรีนิยมผู้ยอมประนีประนอม (Compromised Liberal: CL) และกลุ่มเสรีนิยมผู้ถูกทำให้เป็นชายขอบ (Marginalised liberals: ML) แต่ในช่วงเวลาต่อมาพลังอนุรักษนิยมเหนียวแน่นประสบชัยชนะในการต่อสู้ภายในขบวนการฯ จนกลายเป็นกลุ่มที่มีพลังเหนือกลุ่มอื่นและมีอำนาจครอบงำทั้งในเชิงอุดมการณ์และการตัดสินใจในองค์กร งานวิจัยชิ้นนี้จะอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวว่าเป็นผลมาจากหนึ่ง การเติบโตใหญ่ของพลังอนุรักษนิยมเกิดจากความสำเร็จในการระดมปัจเจกชนอนุรักษนิยมที่เคยกระจัดกระจายและยังไม่เคยได้รับการจัดตั้งมาก่อน เพื่อมาสนับสนุนขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบมวลชน (mass politics) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มชาตินิยมสุดขั้ว กลุ่มกษัตริย์นิยม กลุ่มศาสนา และชนชั้นกลางหน้าใหม่ในการเมืองมวลชน จนกระทั่งกลายเป็นมวลชนกลุ่มหลักผู้ให้การสนับสนุนขบวนการต่อต้านทักษิณในเวลาต่อมา กลุ่มพลังเหล่านี้เคยกระจัดกระจายไร้การจัดตั้งได้รวมตัวกัน จนกลายเป็นกลุ่มก้อนและสามารถเข้ายึดกุมการนำของขบวนการฯ ได้ในที่สุด สอง พลังเสรีนิยมบางกลุ่มยอมประนีประนอมกับกลุ่มอนุรักษนิยมเพื่อแลกเปลี่ยนกับทรัพยากร อำนาจ และการสร้างพันธมิตรเพื่อให้สามารถคงบทบาทอยู่ในขบวนการฯ ได้ต่อไป นอกจากนั้นบางส่วนยังเชื่อตามกรอบโครงความคิดหลักของขบวนการฯ ที่ว่า “ภัยคุกคาม-วิกฤตครั้งใหญ่-ต้องทำอะไรเดี๋ยวนี้ (Threat-Mega Crisis-Action Now)” กล่าวคือ ทุกฝ่ายกำลังเผชิญกับภัยคุกคามร่วมกัน ซึ่งคือทักษิณที่พยายามผูกขาดอำนาจทางการเมือง และกำลังสร้างวิกฤตการณ์ครั้งยิ่งใหญ่ให้กับสังคมไทย ทุกฝ่ายจึงต้องร่วมมือกัน

¹ กนกรัตน์ เลิศชูสกุล ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ประทุมวัน กทม. 10330 อีเมลล์ kanokrat.l@chula.ac.th

เนื่องจากเป็นวิธีการเดียวที่จะจัดทัศนได้ สาม กลุ่มเสรีนิยมที่เคยมีบทบาทนำขบวนการฯ ตั้งแต่ต้น และพยายามต่อสู้คัดค้านพลังอนุรักษ์นิยม เป็นกลุ่มที่อ่อนแออยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงจำนวน ดังนั้นในแต่ละช่วงของความขัดแย้งภายในขบวนการฯ จึงค่อยๆ พ่ายแพ้ให้กับพลังอนุรักษ์นิยม จนท้ายที่สุดกลุ่มเสรีนิยมเหล่านี้ก็ถูกเบียดขับออกจากขบวนการฯ และถูกแทนที่ด้วยพลังอนุรักษ์นิยม

คำสำคัญ: ประเทศไทย ความขัดแย้งทางการเมือง ขบวนการต่อต้านทักษิณ เสรีนิยม อนุรักษ์นิยม กรอบโครงความคิด